

Jag inser att någonting snart måste göras åt dasset. Utedasset som hör till mitt sommarhus är en murken brädkonstruktion som nätt och jämt hänger ihop. Knuffar man lite på själva byggnaden svajar den betänkligt. Man törs inte tänka på vad en kraftig höststorm skulle kunna göra med detta bräckliga stycke svensk nationalromantik.

Jag har en vän som hävdar att utedasset är en symbol för den svenska oviljan till modernitet, en bild av att Sverige inte är ett modernt land. Själv upplever han det som en djup kränkning av sin urbana själ att behöva gå på utedass, han förstår inte varför jag inte omedelbart installerar en vattentoalett. Jag svarar då att detta är en liten nätt affär på minst ett par hundra tusen – pengar som jag verkligen inte har, och i den händelse jag tillskansade mig dem (lotterivinst, bankrån) skulle jag absolut inte lägga dem på något så onödigt som en vattentoalett på landet.

Vattentoalett på landet är liksom diskmaskin, tvättmaskin och kabelteve (eller teve över huvud taget, hävdar de mest puritanska), ett slags självmotsägelse. Det går bara inte ihop. I alla fall inte om man är en tillfälligtboende sommargäst; annars går det förstås hur bra som helst. För många år sedan hyrde vi ett litet och ohyggligt primitivt torp i Sörmlands djupaste skogar. För att komma fram till torpet var man först tvungen att ta sig igenom ett litet samhälle med permanentboende invånare. De mestadels nybyggda villorna (de flesta i ”gammal” stugstil) var samtliga utrustade med vräkiga altaner och parabolerna vakade som stora landade rymdskepp på taken. Vi rös vid åsynen och väl framme i torpet tände vi fotogenlamporna (nej, det fanns inte ens elektricitet), grävde fram lite vatten ur diket och kände oss våldsamt genuina. Människorna i parabolantennhusen som glott fram bakom gardinerna när vi passerade tyckte förmodligen att vi var lika obegripliga som vi tyckte att de var. Men jag lovar att de, även om de redan bor lantligt, ger sig ut i vildmarken och tältar med Trangiakök minst en vecka om året. För driften att leva primitivt tycks vara ett djupt rotat svenskt nationaldrag.

Sverige är i högsta grad ett välfärdsland, ändå motsvarar standarden på ett normalsvenskt sommarställe ett bättre ghetto i ett tredje världen-land. Hur det är med tält, båtar och husvagnar ska vi inte ens tala om. Brist på pengar har föga med saken att göra. Jag har besökt landställen hos välbeställda människor där standarden har varit löjligt låg. Några vänner till mig huserar på en fullständigt sagolik ö i Göteborgs skärgård, och för att inte förstöra den *ursprungliga och genuina* känslan samsas hela familjen i ett hus som egentligen inte är mycket mer än en otät träkoja utan fönster. Ingen el (”nej, det är så charmigt med fotogenlampor”), inget vatten (”nej, vi tvättar oss med saltvatten i havet, det är bara skönt”),

inget dass ("nej, men det finns en trädgren där borta som man kan sitta på"). Och de är inte ensamma.

Åtminstone i Stockholms skärgård finns det också en viss snobbfaktor i ett primitivt sommarboende: att ha för mycket finesser på landet anses som nyrikt och brackigt. Då finns det inte en chans att man kan ha ärvt sitt fina gamla skärgårdshemman. För den fundamentala skillnaden mellan oss och den som tvingas bo i ett bättre tredje världen-ghetto är ju förstås att vi har privilegiet att välja en primitiv livsstil lite som det passar oss.

Det finns en intressant motsättning i att vi så gärna lever primitivt på våra landställen, när samhället runtomkring oss är så genomsyrat av moderna lösningar. Vi lever i högteknologins tidevarv. Man talar om det intelligenta hemmet, bostaden som gör allt åt en, rentav tänker. Talande kylskåp, självgående dammsugare, brödrostar med inbyggd VAP-funktion som kan kopplas direkt till mobiltelefonen (nej, det där sista hittade jag på). Varför tar vi mitt i denna moderna mångfald första bästa tillfälle att fly allt vad modernitet heter?

Förmodligen är det konsekvensen av att leva i ett land där urbanismen och industrialiseringen slagit till förhållandevis sent. Många av oss har fortfarande äldre släktingar som bor kvar i sina gårdar på landet. Det kanske inte är svårare än att vi helt enkelt längtar tillbaka till något slags ursprung, ett ursprung som många av oss är alldeles för unga för att ha upplevt.

Fast i sommar har jag bejakat modernisten inom mig och installerat både varmvatten och telefon. Nu är det bara eländiga dasset kvar. Men vattentoalett på landet – aldrig!